

Xizmatlar sohasining rivojlanishi – iqtisodiyotning asosiy bo‘g‘ini

Xizmatlar sohasi zamonaviy iqtisodiyotni rivojlanishining asosiy yo‘nalishlari orasida ustunlik mavqeini egallaydi.

Bu murakkab ko‘p qirrali mexanizm bo‘lib, savdo va transportdan tortib ta‘lim va sug‘urta xizmatlarigacha bo‘lgan keng doiradagi faoliyatni qamrab oluvchi zamonaviy iqtisodiyotning istiqbolli tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Restoran va mehmonxona, sataroshxona va ta‘mirlash ustaxonalari, sport klublari va ta‘lim muassasalari, sayyohlik kompaniyalari, auditorlik va konsalting kompaniyalari, banklar, poliklinikalar, sanatoriylar, dam olish uylari - bularning barchasi xizmatlar sohasiga taalluqlidir.

Xizmatlar sohasining rivojlanish darajasi aholining hududiy va ijtimoiy harakatchanligini, yangi xo‘jalik hududlarini o‘zlashtirish, ishlab chiqarish samaradorligini va moddiy mahsulotlar iste‘molini oshirishni ta‘minlaydi.

2020-yil 1-mart holatiga viloyatda jami faoliyat ko‘rsatayotgan tashkilot va korxonalar soni 17,7 ming birlikga teng bo‘ldi, ulardan 10,3 ming birligi xizmatlar sohasiga jalb qilingan, bu ularning umumiy sonining 58,6 % ni tashkil etdi.

**2020-yil 1-mart holatiga
korxonalar va tashkilotlarning umumiy sonida
xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotganlarining ulushi, % da
(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)**

2020-yil 1-mart holatiga, xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlar tarkibida savdo faoliyati bilan shug'ullanuvchi korxonalar va tashkilotlar (36,5 %) yuqori ulushni egallaydi.

Yashash va ovqatlanish xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalar va tashkilotlarning ulushi 10,9 % ni tashkil etdi.

2020-yil 1-mart holatiga xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha tarkibi, % da
(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)

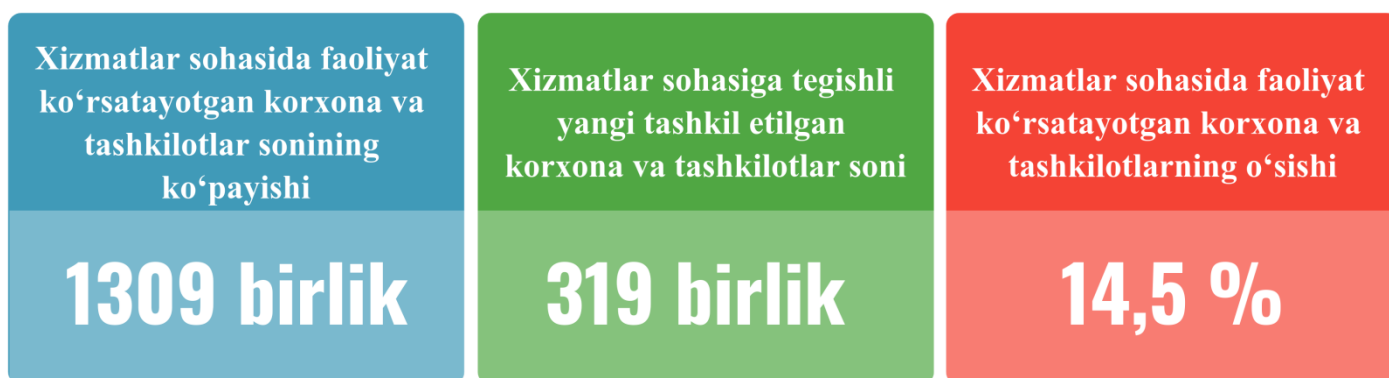
Tashish va saqlash faoliyati bilan shug'ullanuvchi faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning xizmat ko'rsatish sohasidagi korxonalar va tashkilotlar umumiy sonidagi ulushi 5,8 % ni tashkil etdi.

Sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatuvchi korxonalar va tashkilotlarning ulushi 2,5 % ni tashkil etdi

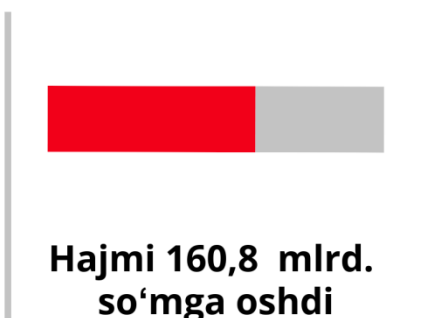
Axborot faoliyati bilan shug'ullanuvchi va aloqa xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalar va tashkilotlarning ulushi 1,9 % ga teng bo'ldi.

Ma'lumot uchun: 2019-yil 1-mart holatiga, xizmatlar sohasida 9,0 mingta korxonalar va tashkilotlar faoliyat ko'rsatgan. Ularning umumiy tarkibida eng katta qismini savdo xizmatlari (34,3 %), yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar (11,0 %), tashish va saqlash (5,8 %), axborot va aloqa (1,9 %), sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish (2,3 %), boshqa turlar – 44,7 % tashkil etgan.

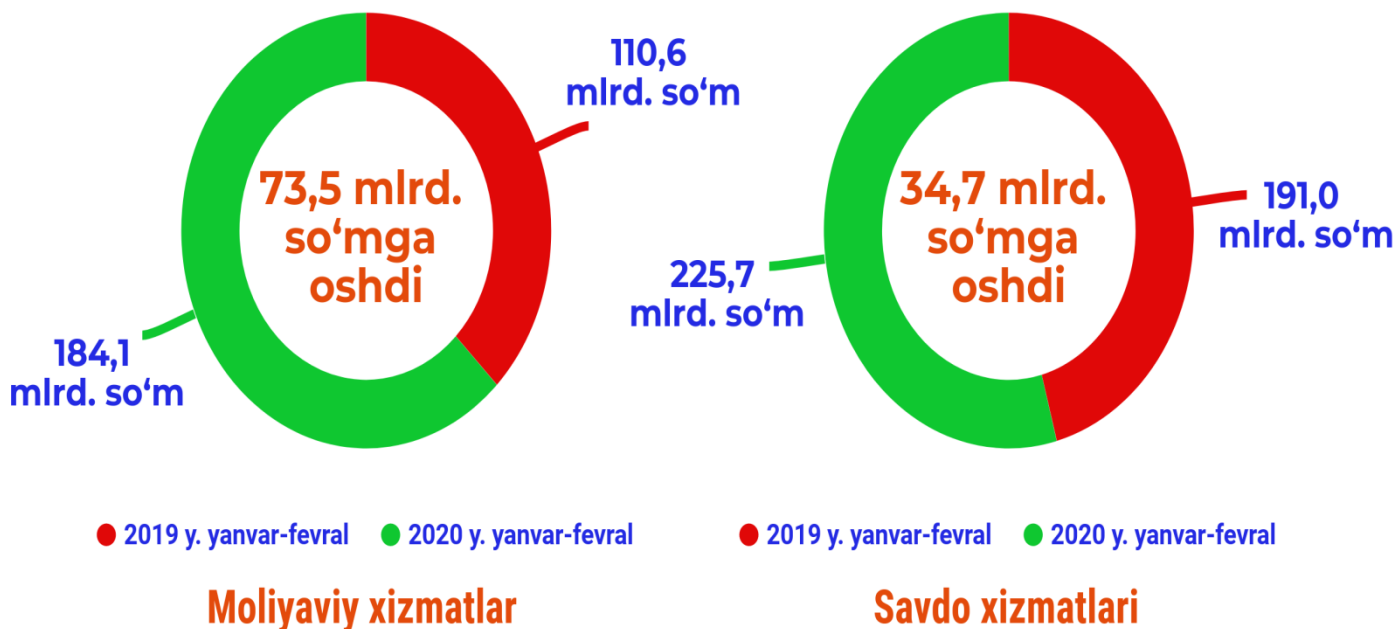
O'tgan yilning shu davriga nisbatan xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning sonini taqqoslasak, 2020-yil 1-mart holatiga kelib u, 1,3 ming birlikga, o'sish sur'ati 114,5 % ga oshdi.

Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra, 2020-yil yanvar-fevral oylarida ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 728,5 mlrd. so'mga teng bo'ldi. Uning nominal hajmi 160,8 mlrd. so'mga oshdi. Taqqoslama ekvivalentda, o'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish 13,8 % ni tashkil etdi.

Iqtisodiyot tarmoqlarida xizmatlarning o‘shishiga ta’sir ko‘rsatgan alohida xizmat turlarining ko‘rsatkichlari

O‘tgan yilga nisbatan aholi jon boshiga ko‘rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 108,7 ming so‘mga oshdi va 532,8 ming so‘mga teng bo‘ldi, o‘shish 11,5 % ni tashkil etdi.

Aholi jon boshiga ko‘rsatilgan bozor xizmatlari hajmi

532,8 ming so‘m

O‘tgan yilga nisbatan ko‘rsatilgan xizmatlar hajmi

108,7 ming so‘mga oshdi

O‘shish sur‘ati

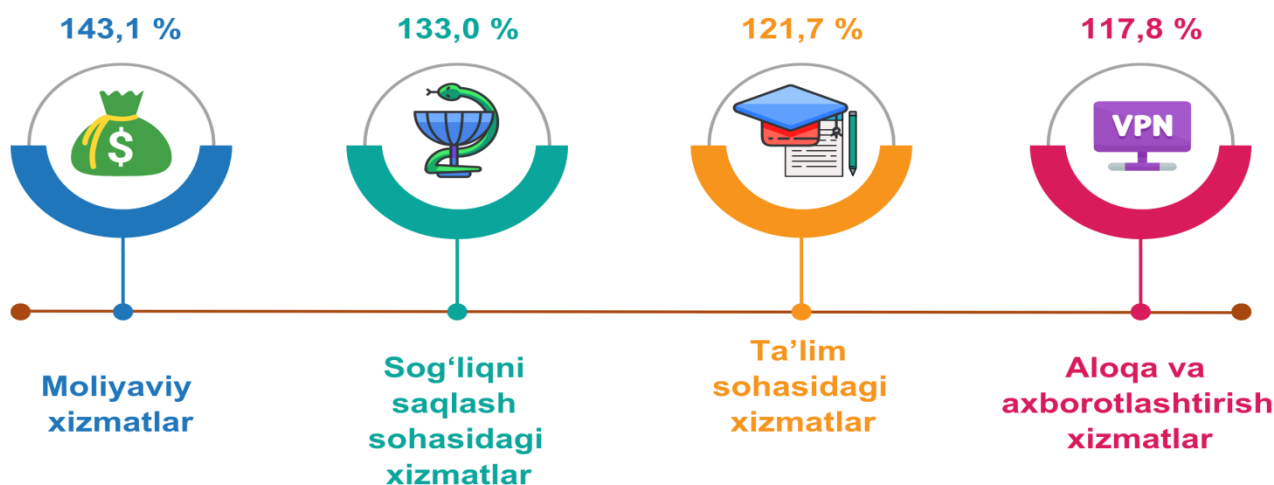
111,5 %

Xizmatlar faoliyatining xilma xilligi, shuningdek, xizmatlar sohasidagi turli faoliyatlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar ushbu sohaning jadal rivojlanishi uchun omil bo'lib xizmat qiladi.

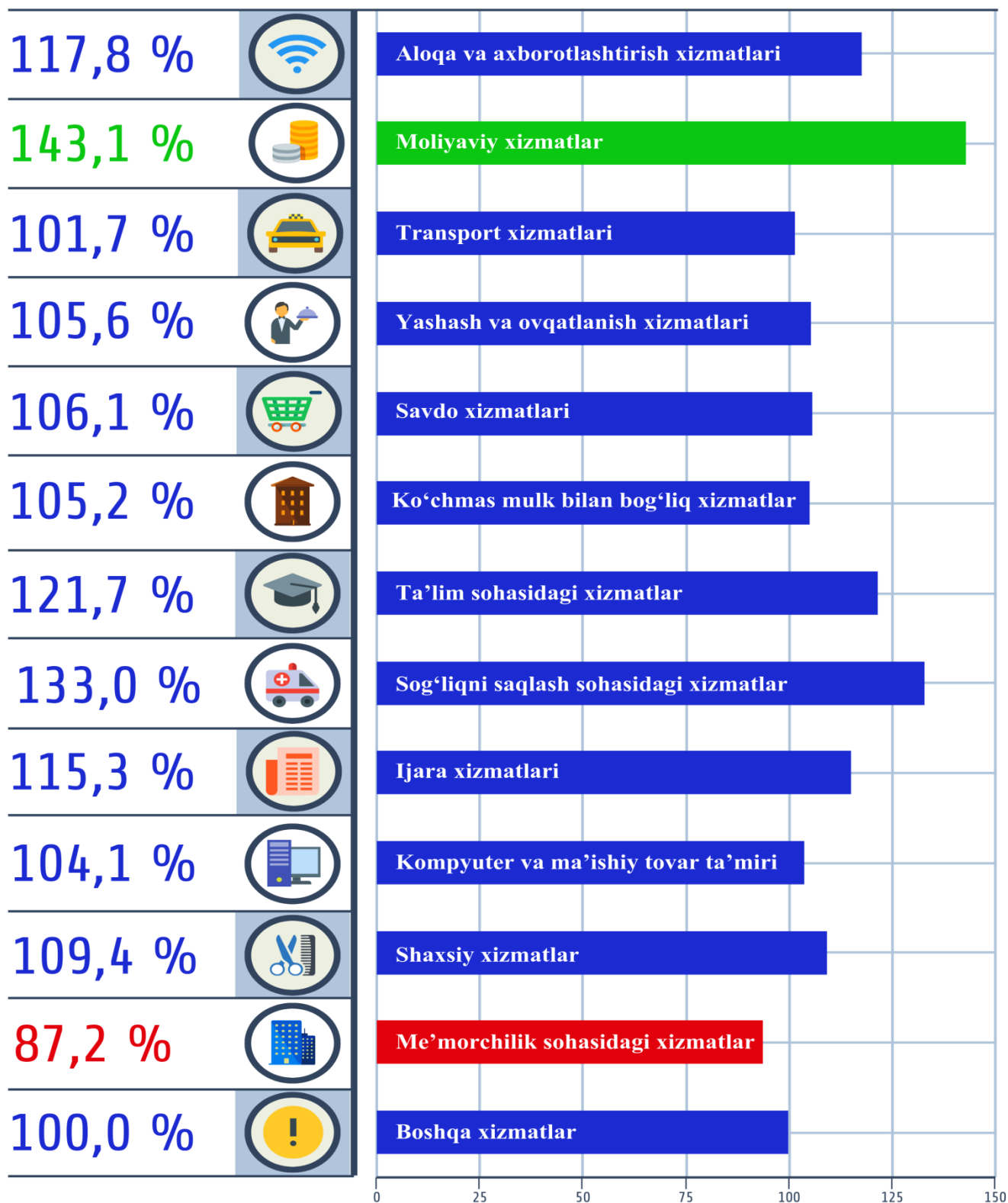
Ichki talabni muvozanatli rag'batlantirish va mahalliy xizmat ishlab chiqaruvchilarni rivojlantirishga har tomonlama ko'maklashish bo'yicha ko'rilayotgan choralar xizmatlarga bo'lgan iste'mol talabining tarkibidagi o'zgarishlarni ta'minladi. Transport va mobil aloqa xizmatlari, oilaviy tadbirlar va dam olishni tashkil qilish, Internet xizmatlari, maishiy, sog'liqni saqlash va ta'lim xizmatlariga bo'lgan talab ortdi.

Deyarli barcha hududlarda ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmining o'sishiga ko'rsatilgan xizmatlar tarkibida moliyaviy va transport xizmatlari, savdo, aloqa va axborotlashtirish kabi xizmatlarning ulushini ortishi ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Eng yuqori o'sish sur'atlari moliyaviy xizmatlar (143,1 %), sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar (133,0 %), ta'lim sohasidagi xizmatlar (121,7 %) va aloqa va axborotlashtirish xizmatlarida (117,8 %) qayd etildi.

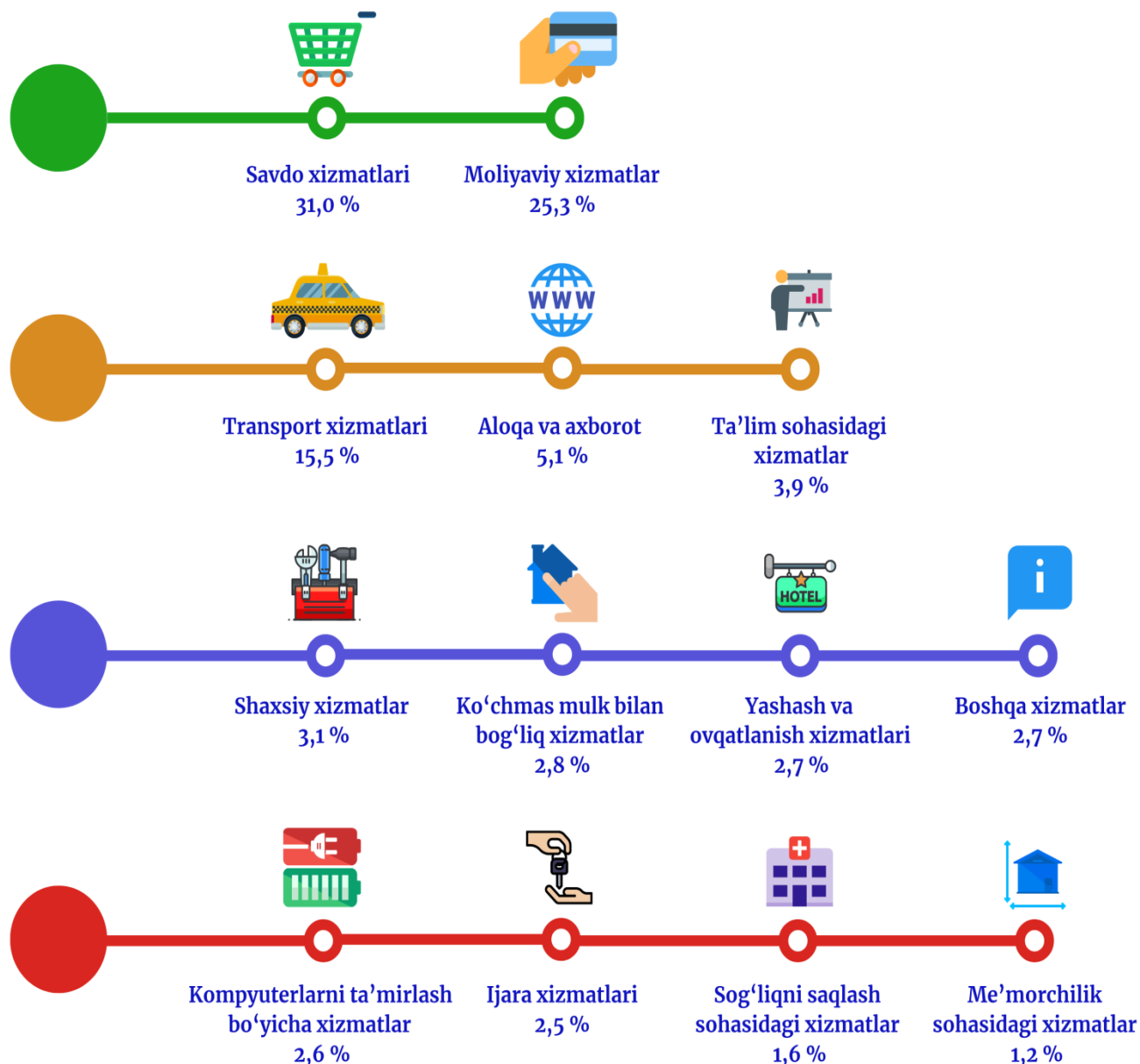
2020-yil yanvar-fevral oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlarining osish sur'atlari, % da

**2020-yil yanvar-fevral oylarida iqtisodiy faoliyat turlari
bo'yicha ishlab chiqarilgan xizmatlarning asosiy ko'rsatkichlari**

	Hajmi, mlrd. so'm	O'tgan yilga nisbatan o'sish sur'ati, %
Xizmatlar - jami	728,5	113,8
shu jumladan:		
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari	36,8	117,8
Moliyaviy xizmatlar	184,1	143,1
Transport xizmatlari	113,1	101,7
shu jumladan: avtotransport xizmatlari	109,9	101,4
Yashash va ovqatlanish xizmatlari	19,9	105,6
Savdo xizmatlari	225,7	106,1
Ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar	20,6	105,2
Ta'lim sohasidagi xizmatlar	28,4	121,7
Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar	11,7	133,0
Ijara xizmatlari	18,1	115,3
Kompyuter va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar	19,0	104,1
Shaxsiy xizmatlar	22,6	109,4
Me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar	8,8	87,2
Boshqa xizmatlar	19,7	100,0

2020-yil yanvar-fevral oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlarining tarkibi, % da

Eng yuqori ulush savdo xizmatlarida (31,0 %), moliyaviy xizmatlar (25,3 %), transport xizmatlarida (15,5 %), uncha yuqori bo'lmagan ulush aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (5,1 %), ta'lim sohasidagi xizmatlarda (3,9 %) kuzatildi.

Transport xizmatlari hajmining oshishi yuk va yo'lovchi tashish xizmatlariga bo'lgan talabning oshishi bilan bog'liq bo'lib, bu o'z navbatida turizm faoliyatini jadal rivojlantirish, savdo tarmog'ini kengaytirish, binolar va inshootlarni qurish va rekonstruksiya qilish bo'yicha loyihalarni davom etishi bilan bog'liq.

Transport xizmatlarining eng katta ulushi avtomobil transportida yuk va yo'lovchilarni tashish bo'yicha xizmatlarga to'g'ri keladi. Transportning ushbu turi boshqa transport turlari bilan taqqoslanganda uning moslashuvchanligi va ko'rsatilayotgan xizmatlarning nisbatan arzonligi sababli eng ko'p talabga ega hisoblanadi.

Yo'lovchi tashish avtomobil transportida ko'rsatilgan bozor xizmatlarining hajmida salmoqli qismini egallaydi. 2020 yil fevral oyida avtomobil transportida yo'lovchi tashish xizmatlarining ulushi 44,7 % ga yetdi.

Avtotransportda ko'rsatilgan bozor xizmatlarining umumiy hajmida yuk tashish xizmatlari ulushi 55,3 % ni tashkil etdi.

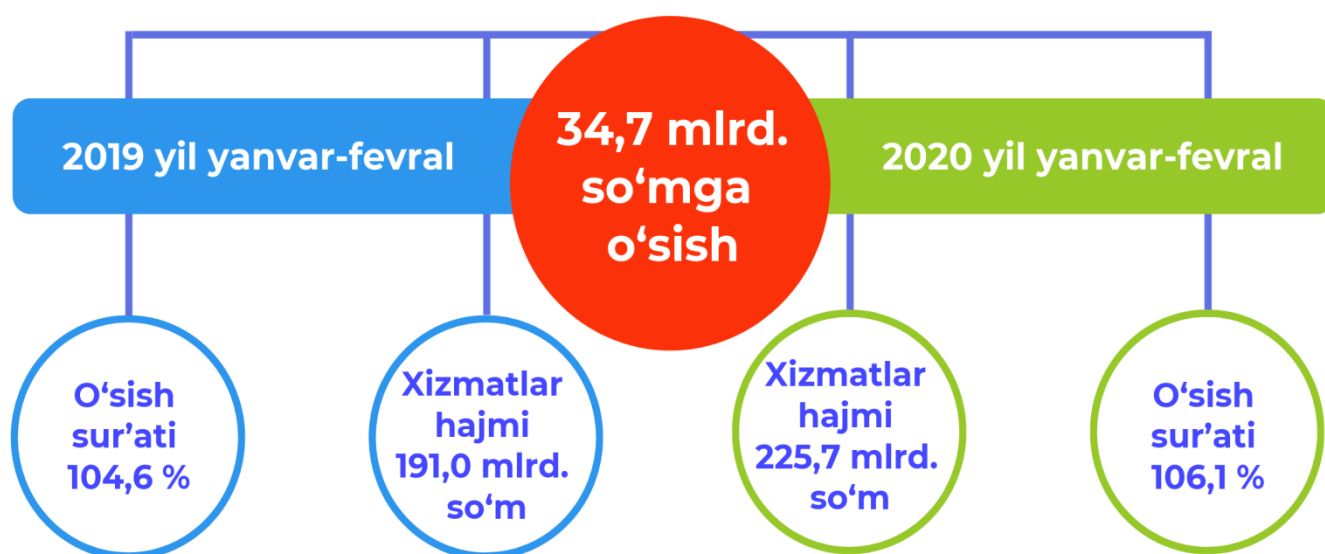
2020-yil yanvar-fevral oylarida tashish turlari bo'yicha avtomobil transportida ko'rsatilgan bozor xizmatlarining tarkibi, % da

Savdo tarixiy jarayonning eng qudratli omillaridan biri hisoblanadi. Tarixda bunday davr yoʻqki, ijtimoiy hayotga uning taʼsiri kamroq yoki koʻproq darajada koʻrsatilmagan payti boʻlmagan, mamlakat ichida oddiy ayirboshlash bilan boshlanib va butun dunyo boʻyicha tarqalgan murakkab tijorat operatsiyalari tarmogʻi bilan yakunlanadi.

Har xil turdagi savdo munosabatlari doimo ijtimoiy hayotning turli jihatlariga javob beradi.

Savdo xizmatlari

2020-yil yanvar-fevral oylarida koʻrsatilgan bozor xizmatlari umumiy hajmidagi savdo xizmatlarining ulushi 31,0 % ni tashkil etib, bu 225,7 mlrd. soʻmga teng boʻldi.

Chakana savdo xizmatlari umumiy savdo xizmatlari hajmining qariyb toʻrttdan uchi – 82,4 % ga togʻri keladi.

2020-yil yanvar-fevral oylarida ulgurji savdo xizmatlarining ulushi (avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari) 12,2 % ga yetdi.

Avtomobillar va mototsikllarning ulgurji va chakana savdosi boʻyicha xizmatlar, jumladan, avtomobillar va mototsikllarni taʼmirlash boʻyicha xizmatlarni qoʻshgan holda savdo xizmatlarining umumiy hajmidagi ulushi 5,4 % ni tashkil etdi.

2020-yil yanvar-fevral oylarida savdo xizmatlari tarkibi, %

Bugungi kunda yetakchi o'rinlarni nafaqat savdo va transport kabi doimiy yangilanib borayotgan an'anaviy faoliyat turlari, balki tez o'sib borayotgan bilimga asoslangan biznes va ijtimoiy-madaniy xizmatlar ham egallaydi.

2020-yil yanvar-fevral oylarida moliyaviy xizmatlar hajmi 184,1 mlrd. so'mga teng bo'lib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan 143,1 foizga o'sdi.

Moliyaviy xizmatlar umumiy hajmida sug'urta va nafaqa ta'minoti bo'yicha xizmatlardan tashqari moliyaviy xizmatlarning ulushi 93,1 % ni tashkil etadi.

Zamonaviy biznesni amalga oshirish uchun zarur shart-sharoit hozirgi zamon infratuzilmasidan foydalanish hisoblanadi. Yirik bozorlar, Internet-savdo, xom-ashyo, komponentlar va texnologiyalarni izlash, reklama va marketing faoliyati, jarayon va texnologiyalar tizimini boshqarish, shuningdek raqamli tizimlarga xizmat ko'rsatish bo'yicha ixtisoslashtirilgan ma'lumotlar bazalari zamonaviy tashkilotning majburiy xususiyati hisoblanadi.

2020-yil yanvar-fevral oylarida aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining hajmi 36,8 mlrd. so'mga teng bo'ldi. O'tgan yilning mos davriga nisbatan ushbu turdagi xizmatlarning o'sishi 17,8 % ga etdi. Ko'rsatilgan bozor xizmatlari umumiy hajmidagi ulushi 5,1 % ni tashkil etdi.

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmida eng katta ulushni telekommunikatsiya xizmatlari (simli va mobil aloqa xizmatlari, Internet tarmog'i, yo'ldoshli aloqa xizmatlari va boshqalar) egallab, 98,9 % ni tashkil etadi.

**2020-yil yanvar-fevral oylarida
aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining tarkibi, % da**

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari umumiy hajmida nashriyot xizmatlari - 0,4 %, kompyuter dasturlashtirish, maslahat berish xizmatlari va boshqa yordamchi xizmatlar – 0,5 % hamda axborot sohasidagi xizmatlar - 0,2 % ni tashkil etadi.

2017-2021 yillarga mo'ljallangan Harakatlar strategiyasining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblangan ta'lim va fan sohasini rivojlantirish quyidagilardan iborat:

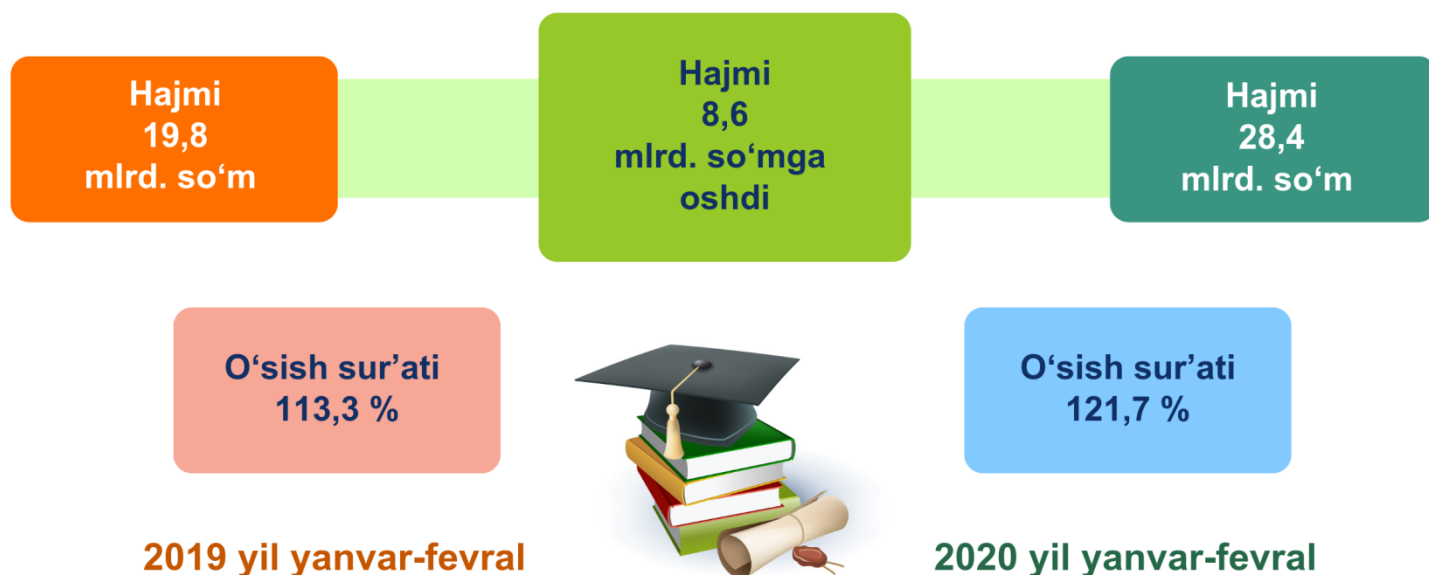
uzluksiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta'lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish;

ta'lim va o'qitish sifatini baholashning xalqaro standartlarini joriy etish asosida oliy ta'lim muassasalari faoliyatining sifati hamda samaradorligini oshirish, oliy ta'lim muassasalariga qabul kvotalarini bosqichma-bosqich ko'paytirish;

ilmiy-tadqiqot va innovatsiya faoliyatini rag'batlantirish, ilmiy va innovatsiya yutuqlarini amaliyotga joriy etishning samarali mexanizmlarini yaratish, oliy o'quv yurtlari va ilmiy-tadqiqot institutlari huzurida ixtisoslashtirilgan ilmiy-eksperimental laboratoriyalar, yuqori texnologiya markazlari va texnoparklarni tashkil etish.

2020-yil yanvar-fevral oylarida ta'lim sohasidagi xizmatlar hajmi 28,4 mlrd. so'mga yetib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan o'sish 21,7 % ni tashkil etdi.

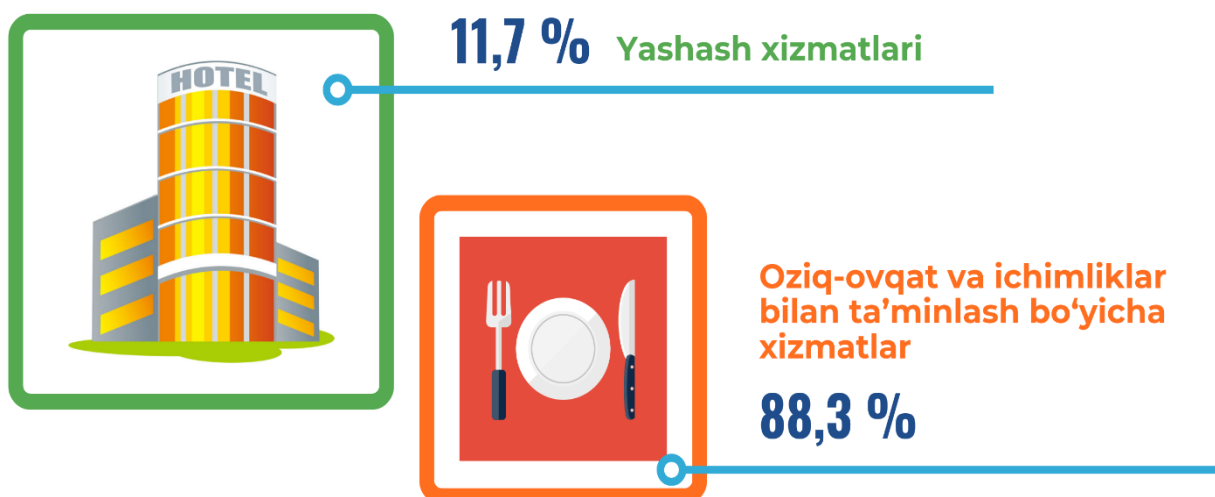
Ta'lim sohasidagi xizmatlar

2019-yil yanvar-fevral oylariga nisbatan yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarning o'sish sur'ati 105,6 % ni tashkil etdi, hajmi esa 2,8 mlrd. so'mga oshdi va 19,9 mlrd. so'mga yetdi.

Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar hajmida oziq-ovqat va ichimliklar bilan ta'minlash bo'yicha xizmatlarning ulushi 88,3 % bilan ustunlik qiladi.

2020-yil yanvar-fevral oylarida yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarning tarkibi, % da

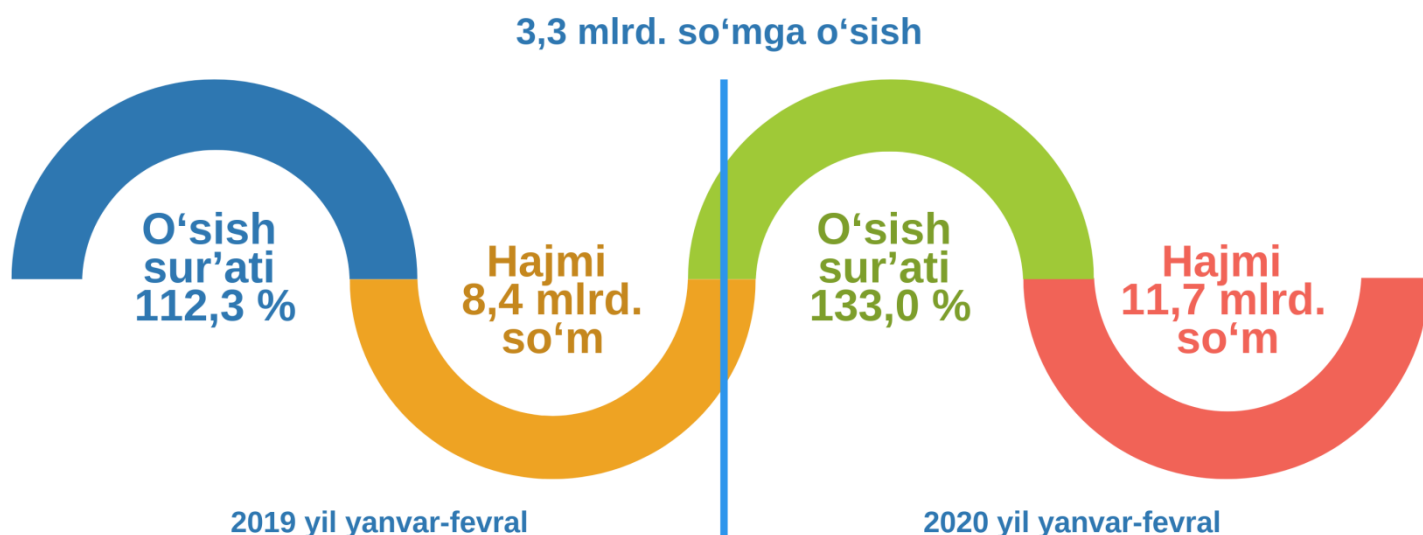

Ushbu turdagi xizmatlarning o'sishiga dam olish uylari, bolalar lagerlari, kottedjlar va boshqa dam olish maskanlari xizmatlariga bo'lgan aholining talabi o'z hissasini qo'shdi.

Sog'liqni saqlash tizimini isloh qilish chora-tadbirlarini amalga oshirish doirasida aholiga tibbiy va ijtimoiy-tibbiy xizmat ko'rsatish qulayligi hamda sifatini oshirish, aholining yuqori sifatli tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, ularga maxsus va yuqori texnologik tibbiy yordam ko'rsatishga yo'naltirilgan, eng avvalo, uning dastlabki bo'g'inini, tez va shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish tizimini yanada isloh qilish aholiga tibbiy yordam ko'rsatishning zamonaviy tizimini shakllantirishda ijobiy natijalarga erishishga muvaffaq bo'lindi.

2020-yil yanvar-fevral oylarida sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar hajmi 11,7 mlrd. so'mga teng bo'ldi. O'tgan yilning mos davriga nisbatan o'sish sur'ati 133,0 % ni tashkil etdi.

Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar

Xizmatlar sohasining rivojlanish darajasi aholining munosib turmush sifatini ta'minlash ko'rsatkichi hisoblanadi.

Xizmatlarning xilma-xilligi va yuqori sifati, odamlarning salomatligi va kayfiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, ishchilarning mehnat unumdorligini oshiradi, iste'mol xarajatlarini kamaytiradi, bo'sh vaqtni ko'payishiga imkon beradi va bo'sh vaqt samaradorligini oshiradi.

Xizmatlar sohasi statistikasi bo'limi

**Tel: 71-230-83-57
72-222-79-69**